

Gäller för: Ortopedi

Giltig från: 2025-11-18

Innehållsansvar: Lisa Fråstad, (lissw3), Teamledare

Giltig till: 2027-11-18

Granskad av: Flera granskare finns - se eftersättsblad

Godkänd av: Hans Svensson, (hansv16), Verksamhetschef

Preoperativ patientvård, AKUT vård

Revidering i denna version

Rutinen pre-och postoperativ patientvård, AKUT vård har delats upp i 2 rutiner en preoperativ och en postoperativ patientvård, akut vård, dessa har även kortats ner.

Bakgrund

Inför en operation är det viktigt att all dokumentation och förberedelser utförs korrekt för att säkerställa patientsäkerhet och ett smidigt flöde. Rutinen beskriver bland annat dokumentation i Melior och Orbit, vilka prover som ska tas, hygienrutiner, fasta, läkemedelshantering och övriga förberedelser.

Syfte

Syftet med dokumentet är att ge tydliga instruktioner för preoperativa förberedelser, säkerställa att patienten är optimalt förberedd inför operation och minska risken för fel.

PREOPERATIV PATIENTVÅRD

Dokumentation

Melior

- Under Planering - Aktuellt dokumenteras från vilket datum samt klockslag patienten fastar samt eventuell annan information som är av vikt inför operationen så som operationsdatum och tid.
- Under Planering – Operation anges datum för planerad operation. Till exempel: op vä fotled 1/10

Orbit

- Operatör operationsanmäler patient i Orbit
- Narkosläkaren gör en narkosbedömning och registrerar ordinationerna i Orbit. Narkosläkaren ansvarar för att rutan anestesibedömning blir grön. Är inte rutan grön, måste sjuksköterskan kontrollera vad narkosläkaren saknar inför operation
- Sjuksköterskan ansvarar för att ordinationer i Orbit under vårdavdelning blir utförda. Till exempel: nya prover på operationsdagens morgon eller nytt EKG inför operation.
- Under rubrik – vårdavdelning – preoperativa läkemedel, finns ordinationer om vilka morgonmediciner, eventuellt dropp/insulindropp samt vilken premedicinering patienten är ordinerad. I de fall patienten inte har fått operationstid tidigt på morgonen och i läkemedelsmodulen är insatt på smärtlindring (t.ex., OxyContin, Alvedon), så skall detta ges efter ordination utan att ringa till narkosläkare. Det läkemedel som inte skall ges är NSAID preparat.
- Sjuksköterskan ansvarar för att checklistan i Orbit är ifylld och signerad och klicka i klar så att vårdavdelningens flik blir grön.

Preoperativa prover

- När patienten kommer till avdelningen kontrolleras vilka prover som är tagna. Prover som skall vara tagna på akuten är **akut ort** prover och innehåller Hb, LPK, TPK, CRP, Na, K, Krea och där det behövs tillägg PK, APTT och gluk. Samt vid hep C även leverstatus och PK, APTT. Om patienten är narkosbedömd i Orbit5 kontrollerats om ytterligare prover/ utredningar är ordinerade före operation.
- Kontrollera provsvar i Melior, är något rödmarkerade ring ortoped
- Ta reda på vilka prover som behövs för din patient och dess operation, [Perioperativ vård, riktlinjer](#), [Provtagning inför dagkirurgisk operation på ortopedpatienter](#)
- På patient med femur/höftfraktur som inte blivit opererad dag 1 tas dagliga venösa Hb kontroller, se även om kompletteringar behövs från narkosläkare i orbit5
- Blodgruppering skall finnas inför följande operationer:
 - Femurfraktur märgspik/platta/externfixation
 - underbensfraktur
 - höftfraktur

- humerusfraktur
- ryggoperation
- lårbens/underbensamputation
- bäckenfraktur
- Girdlestone
- höft/knä/axelprotesextraktion
- knäfraktur (ej patellarfraktur)
- protesinfektioner
- klavikelfraktur
- Bastest skall finnas inför följande operationer:
 - femurfraktur – mägspik/platta/externfixation
 - höftfraktur
 - humerusfraktur
 - underbensfrakturer
 - ryggoperation
 - lårbens/underbensamputation
 - bäckenfraktur
 - girdlestone
 - höft/knä/axelprotesextraktion
 - knäfraktur (ej patellarfraktur)
 - protesinfektioner

Hygien

- Patient som bedöms vara synligt smutsig ska duscha med rengörande tvål innan operation och läggas i ren bäddad säng, detta gäller alla frakturer.
- Patienter som ska amputeras eller opereras på annat sjukhus ska hibiskrubbas enligt rutin [Preoperativ helkroppsdesinfektion - vårdhygieniska aspekter](#)
- Eventuellt nagellack och smycken ska tas bort.
- Patienten får ren ryggskjorta, operationsstrumpor och rena underkläder (ej underkläder vid operation av höftfraktur eller höftprotes).

Kateter

- Inför vissa operationer krävs att patient har urinkateter (långa operationer och större blödningsrisk). Kateter ordinerar av läkare
- Diagnoser som ska erhålla urinkateter på vårdavdelning inför operation är:
 - femurfraktur
 - höftfraktur

- underben/lårbensamputation

Fasta

- Patienten inleder sin fasta kl. 24:00 gällande fast föda.
- Dropp i form av Glukos 50 mg/ml med Na 40 och K 20 1000 ml intravenöst med en hastighet av cirka 100 ml/h, sätts på morgonen kl. 06:00 av natt-sjuksköterskan.
- På diabetiker tas p-glukos innan glukosdropp med tillsatser sätts och sedan följs p-glukos var 4:e timma. Ligger inte p-glukos stabilt eller extra insulin behöver ges, så tas p-glukos varannan timme om inte annan ordination ges.
- I samband med klartecken från operation för premedicinering ska dessutom en Ringer-Acetat 1000ml intravenöst ges med hastighet av ca 300ml/h, dock max 500ml totalt innan patient lämnas på operation.
- För att fastan skall bli så kort som möjligt skall preoperativ näringsdryck ges till alla (även diabetiker) på kvällen inför operation tillsammans med mat. Patienten ska också ha pre operativ näringsdryck på morgonen. Preoperativ näringsdryck (klar dryck) får ges fram till 2 timmar före operation och kan därmed även ges under natten till kl. 05 till patient nr 1.

Läkemedel

- På operationsdagens morgon ges morgonmediciner enligt narkosläkarens ordination i Orbit.
- Signera i Melior och Orbit. Läkemedel som inte ska ges anges med 0 i antal och med kommentaren: "fastar inför op". Läkemedel som inte givits signeras inte.
- Om peroperativ antibiotika är ordinerad ska första dosen antibiotika skickas med patienten till operation

Varm patient

- Det är viktigt att patienten är varm inför operation. Nedkylning tar energi och välbefinnandet sänks. Eventuellt kan patienten behöva en extra filt/ värmetycke i väntan på operation.

Till operation

- Operation ringer till avdelningen när det är dags för patienten att komma ner.
- Sjuksköterskan ger då premedicinering och personal gör en kontroll efter checklistan följ rutin [Förberedelse och optimering av patient inför transport till operation](#)

- Om patienten inte har KAD är det viktigt att han/hon kissar precis innan han/hon körs till operation – ange klockslag och bocka i checklistan i Orbit.
- Patientens tillhörigheter låses in i garderoben och nyckeln förvaras i läkemedelsvagnen i patientens läkemedelslåda.
- Ibland vill patienten ha med sig sina glasögon och/eller hörapparat för användning på UVA/ information av operation. Märk dessa med patient-id
- Plastficka/påse med Checklista (ortopedkliniken) och eventuellt ordinerade antibiotika (första dosen) följer med patienten till operation samt patientetiketter/Lab etiketter.
- Till patient med höftfraktur/femurfraktur skickas 2 Lassekuddar med och vid knäfraktur 1 Lassekudde.
- Dokumentera i Melior – Planering – Aktuellt vilket datum och klockslag patienten är lämnad till operation.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Ortopedi

Innehållsansvar: Lisa Fråstad, (lissw3), Teamledare

Granskad av: Niklas Engström, (niken3), Sjuksköterska, Ida Franzén, (idafr5), Överläkare

Godkänd av: Hans Svensson, (hansv16), Verksamhetschef

Dokument-ID: NU10097-1869289359-263

Version: 1.0

Giltig från: 2025-11-18

Giltig till: 2027-11-18